

Zondag 12 april 2026
tweede van Pasen

Lezing uit het eerste testament: 1 Koningen 19,11-13

Lied: 'Zo vriendelijk en veilig als het licht' – lied 221, 1 + 2

Evangelielezing: Johannes 20,19-22

Lied: 'Zo vriendelijk en veilig als het licht' – lied 221,3

Overweging

Mijn moeder wijst mij door mijn schuine dakraam de sterren aan die in de winternacht scherp afgetekend staan. We zijn stil.

In de lucht schitteren duizenden sterren. Ik staar ernaar. Het maakt me bang. Dat oneindige. Dat het nooit stopt. Ik vind het griezelig, omdat ik het niet kan begrijpen. Ik vraag haar: 'Waar is de grens van het oneindige, mama?' Ze antwoordt: 'Er is geen grens van het oneindige Jantine, want er is geen einde.'

Ik was 12 jaar. Mijn vader legde mij mijn probleem liefdevol uit met zijn ingenieurshoofd. 'Oneindigheid', zei hij, 'kan je pas begrijpen als je een hogere dimensie hebt.' Hij vertelde mij dat mieren 2 dimensionale denkers zijn. Ze kennen alleen lengte en breedte. Ze denken in het platte vlak. Mensen, ging hij verder, denken een trapje hoger: driedimensionaal. Lengte, breedte en daarbij ook hoogte. En er is ook een dimensie tijd die wij redelijk begrijpen. Maar, zei hij vriendelijk terwijl hij er zijn bekende tekeningetjes bij maakte, er bestaan nog veel meer dimensies die wij mensen niet hebben. We kunnen bepaalde dingen niet begrijpen omdat ons brein daar niet voor gemaakt is.

'Maar, zei hij', terwijl hij mij vrolijk aankeek, 'als je later dood bent snap je het allemaal wel, want dan heb jij er een dimensie bij. Ik was klein. Ik legde mij erbij neer. Blijkbaar kon mijn hoofd dat dus niet, dat begrijpen. Ik liet het over aan later. Want ik wilde nog niet dood.'

Dat kleine kind dat ik vroeger was, en de grote meid die ik nu ben, 64 jaren oud, ik kan de oneindige grootsheid van het heelal niet in mijn hoofd krijgen. Het gaat mijn brein te boven en ik buitel daardoor in de armen van,

ja, in welke armen val ik dan, van geloof, van God?

Het leven, het bestaan van de aarde, ons bewustzijn, dit allemaal begrijpen kan een mens niet. Het is te groot voor ons denkvermogen. En daarom geeft het ons mensen grip om te geloven in een Goddelijkheid die begrijpt wat ik niet begrijp. Die er is, als ik er straks misschien niet meer ben, en die het zinloze zinvol maakt. Het maakt niet uit welke religie je volgt. Als er een God is, is er houvast.

Hoe dachten mijn voorvaders en voormoeders daar eigenlijk over? Ik sta op eeuwenoude schouders. De keuzes die zij gemaakt hebben beïnvloeden waar ik nu sta. En hun keuzes werden beïnvloed door de tijdsgeest waarin zij leefden, hun karakters en ook simpelweg door de cultuur waarin zij opgroeiden en door de heersende religie van die plek op aarde. Ik sta onder andere op de schouders van mijn gereformeerde Friese pake, opa dus, die predikant was.

Mijn pake is geboren op een skûtsje in Friesland waarmee mijn oerpake grond, stront en bloembollen vervoerde. Maar het zware leven op dat koude skûtsje kon hij helemaal niet aan. Hij was vaak heel ernstig ziek. Op gezag van de huisarts moest hij van boord en werd in Oosthem opgevangen, waar hij eindelijk naar school ging. Hij kreeg les van de onderwijzer van het dorpschooltje die opmerkte dat hij bijzonder slim was en gaf hem bijles om hem klaar te stomen voor de middelbare school. In drie jaar tijd deed mijn pake daarna het gymnasium, waardoor hij naar de Vrije Universiteit in Amsterdam kon om te studeren voor Gereformeerd predikant. Een bijzonder levenslot, dat door een zwakke gezondheid mijn pake Jan de kans kreeg om te studeren. Hij kreeg 11 kinderen, en 21 kleinkinderen, waaronder ik. Echter, niemand van hen heeft ooit theologie gestudeerd, en van de kleinkinderen zijn er nog maar enkelen die naar de kerk gaan. Hier te staan is voor mij dus heel bijzonder en kostbaar. Ik ben hem schatplichtig, mijn pake. Iemand die door weer en wind is gegaan om Gods boodschap te verkondigen, daar helemaal voor ging, dat vind ik bijzonder mooi.

Maar de God waar hij in geloofde, in die God geloof ik niet. Niet meer.

Maar waar geloof ik dan wel in, en wat doe ik hier dan?

De Perzische dichter en mysticus Rumi zegt:
"Stilte is de taal van God, al het andere is een gebrekkige vertaling."

Deze uitspraak vertelt mij dat de diepste verbinding met het goddelijke of de waarheid niet gevonden wordt in woorden, theorieën of lawaai, maar in stilte.

Alles wat we proberen woorden te geven, te benoemen of uit te leggen schiet tekort om de grootsheid van de werkelijkheid, of God, of hoe je het ook noemt, volledig te omvatten. Omdat wij die dimensie gewoonweg niet hebben om dat te begrijpen.

Die gebrekkige vertalingen waar Rumi het over heeft, staan in de bijbel, in de catechismus, in de dogma's waarin ik opgegroeid ben, in alle woorden die wij eraan geven.

Ik denk dat ik daarom ook dichter ben geworden. In weinig woorden iets zeggen. Veel wit op het papier, witregels ertussen, ruimte. In die ruimte zweven de woorden die wij er als mens dan toch maar aan geven omdat stilte verwoorden soms woorden nodig heeft. En de witregel in een gedicht is heilige stilte.

De uitspraak van Rumi moedigt ook aan om de rust op te zoeken om "te luisteren". Die rust kan ik vinden in de natuur en in de schoonheid van de kunst. Ik hoorde van een lid van deze kerk die liever niet meer naar de kerk gaat dat God voor haar niet binnen is, in de kerk bijvoorbeeld, maar buiten. In de bomen, lucht, dieren, bloemen.

Als kind ging ik mee naar de Jeruzalemkerk in de wijk Assendorp in Zwolle. Een grote donkere preekshuur, waar ik het liefste tegen de zachte arm van mijn moeder aankroop omdat het allemaal te lang duurde voor een stuiterbal als ik. Te veel woorden. Vooral de preek vond ik een verzoeking. Het woord Amen was voor mij elke keer weer een vorm van opstanding.

Ik ben meer een mens van beleven, voelen, ruiken, zien. Ik denk dat de katholieke kerk eigenlijk meer bij mij gepast had. Ik was daarom ook enorm blij met de statieën die hier hingen. Met wat de Vormgroep altijd maakt, met de kunst die hier nu ook weer hangt. Ik heb beelden nodig en kleur.

Waarom ga ik nog naar een kerk als ik niet in de God geloof waar veel mensen nog wel in geloven? Omdat ik denk dat in ontmoeting God aanwezig is. In de ontmoeting schuilt kracht. Samen stil zijn is anders dan alleen stil zijn. Samen luisteren en iets meemaken geeft verbinding.

En waarom ben ik dan christelijk, en protestants? Heel simpel, omdat ik sta op de schouders van mijn voorvaders die protestants christelijk waren. Zij verbinden mij via de christelijke traditie met het mysterie dat de mensen al zoeken sinds ze bestaan.

Ik ga ook naar de kerk voor spirituele ervaringen. Ik ervaar dat er meer is tussen mensen, tussen hemel en aarde, dan ik kan zien. Vaak voel ik het. Soms weet ik

het. Ik heb een antenne voor sferen, ook voor kennis die in de wereld is die we niet kunnen zien. Die spirituele ervaringen geven mij elke keer een inkijkje in een wereld die objectief niet te meten is. Het is te groot om te begrijpen, en interessant. Om deel uit te maken van het wonder dat leven heet, vind ik een voorrecht ondanks dat ik het leven ook een klus vind.

In de kerk vind ik iets dat ik buiten de kerk niet vind: oude verhalen die nog niet zijn vergaan, naar de woordeloze woorden van het orgel en de piano. Het orgel raakt altijd aan een herinnering van vroeger, toen het grote kerkorgel zijn donderende klanken over mij uitstortte en ik luidkeels mee zong. Mijn vader altijd 2de stem, het liefste hard. Heerlijk.

Buiten de kerk is God er ook. Gelukkig maar. In de schoonheid van de natuur. In het bestaan van het leven zelf. Dat is voor mij al genoeg God.

De stilte, waar Rumi het over heeft, vond ik ook in het klooster in Egmond van de Benedictijnen waar we met een aantal leden van deze kerk een paar maanden geleden een weekend naar toe zijn geweest. Door mee te gaan in hun eeuwenoude ritme en kennis gaf mij dat rust en houvast, en kwam ik in die diensten af en toe een vleugje god tegen. Vooral in de vele stiltes die ze laten vallen in hun diensten. Meditatiemomenten. Momenten om te zijn, te voelen. Niet afgeleid door woorden.

In die stilte kwam Elia God tegen. In het suizen van een zachte bries, staat er. Dat is een poëtische vertaling van Hebreeuwse woorden die te omschrijven zijn met: 'een stem die met stomheid slaat, die stil maakt.' Om deze stilte beter te laten spreken heeft de schrijver eerst het grote gedruis op de toehoorder losgelaten.

Ik stel me ook voor hoe de discipelen na het overlijden van Jezus samen waren met dat grote verlies. Hier waren geen woorden voor. Voor dit gemis en verdriet restte slechts de stilte. En in die stilte kwam de herinnering aan Jezus binnen, zijn liefde, zijn wijsheid. Het komt heel veel voor dat mensen die een geliefde verloren hebben, deze persoon nog regelmatig om zich heen voelen. Of dat ze het idee hebben dat ze de achterdeur horen, of dat ie er aan komt fietsen. Het is een normale reactie van ons brein, om iemand nog heel dicht bij je te voelen, ook al is die er niet letterlijk meer, maar wel diep in ons hart, ons wezen. Vaak voel je dan ook, dat je veel meer merkt wat je mist. Je mist het pas als het weg is.

Dan voel je de verloren aanwezigheid. Zoals ook wel gezegd wordt: je ziet een berg beter op afstand dan als je erop staat. Op afstand kan je de berg overzien. Wat de contouren zijn, de schoonheid, de

grootsheid. Zo is Jezus na zijn dood groter geworden.

Dat zagen de discipelen in mijn idee dus toen ze na het overlijden van Jezus bij elkaar zaten. Juist door zijn definitieve afwezigheid, voelden ze diep van binnen wat hij voor hen had betekend en hoe waardevol hij was geweest. Het plaatje werd ineens glashelder. Alsof hij voor hen stond. Juist toen het stof was neergedaald konden ze hem helder zien. Zoals wij mensen helder kunnen zien als er rust is en afstand.

Nee, ik geloof dus niet dat Jezus letterlijk de zoon van God was, zoals mij is verteld als kind. Zoals mijn pake geloofde. Juist op het moment dat ik kon loslaten dat Jezus de enige uitverkoren zoon van God was, werd hij voor mij een voorbeeld. Ging Jezus voor mij leven. Stond hij als het ware voor mij op. Als zoon van God zou ik het ook wel kunnen dacht ik altijd, makkie, duhh. Maar als mens vond ik Jezus ineens een stuk interessanter, werd hij een voorbeeld voor mij. Zoals Rumi, Mandela, Ghandi, Mohammed. Mensen aangeraakt door God. Zoals wij overigens allemaal. Wij zijn in mijn ogen allemaal zonen en dochters, kinderen van God. Wij dragen allemaal het goddelijke in ons.

De Benedictijnse monniken in Egmond buigen elke keer, als ze binnenkomen in de kerk, voor het altaar én voor elkaar. Voor het goddelijke mysterie dat in ieder mens aanwezig is. Hoe mooi is dat!

Jezus is dus zeker wel één van mijn inspirators in mijn leven. Een hoogbegaafde spirituele man die zijn goddelijke gaven ruimschoots deelde met de mensen om hem heen. Een mooi verhaal over hem vind ik dat Jezus zegt dat de kinderen tot hem mogen komen. De kinderen mogen aanwezig zijn bij waar hij op dat moment is.

Je kan dat uitleggen als échte kinderen die er zijn. Maar ik zie daarin ook de metafoor dat hij het kind in ons aanspreekt en uitnodigt dicht bij hem te zijn. Het kind dat in ons allemaal aanwezig is. Wij mogen ook zelf dicht bij het kind in ons zijn.

Zoals ik geleerd heb in mijn opleiding in de Transactionele Analyse huist in ons Kind de nieuwsgierigheid, het onbekommerde, het ontdekkende, ondeugende, vrolijke, speelse. Het volop openstaan voor de wonderen die er bestaan, de schoonheid. Ga maar eens met kinderen naar het bos en wijs ze een bloem of paddenstoel aan. Ze vinden dat magisch. Een wonder.

Dat innerlijke Kind in jezelf mag je laten opstaan en bevrijden. Het kind in jezelf omarmen maakt je gelukkig. Wees niet bang. Want jij bent OK.

Wij dragen ons kind in ons. Het kind dat vroeger zoveel heeft meegemaakt. Dat zo dapper haar of zijn best heeft gedaan. Dat kind mogen we allemaal liefhebben. In onszelf, en in de ander. En wees er maar aardig voor. Want dat heeft het nog steeds hard nodig.

Ach, het maakt voor mij ook niet uit of je wel gelooft of niet, en wát je gelooft. Zoals de gastenbroeder van het klooster ons vertelde in het nagesprek dat wij met hem hadden: het maakt niet uit wat je gelooft, we komen na de dood allemaal door verschillende deuren in dezelfde ruimte.

En in die ruimte zal ik mijn pake liefdevol de hand schudden, en zeggen dat ik heel trots op hem ben. En volgens mijn vader zal ik het dan eindelijk begrijpen.

Muziek (= inleiding op het volgende lied)

*Lied: 'Veel te laat heb ik jou liefgekregen' (t. Huub Oosterhuis – naar Augustinus, Belijdenissen X,27; m. Antoine Oomen; Zangen van Zoeken en Zien 567)
(koor = solist Jantine Dijkstra)*